

Taslak

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YETKİN İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

1. Amaç

Bu yönetmeliğin amacı, tüm ülkede kişiler ve toplum yararı ile çağdaş tekniklere ve etik ilkelerine uygun, üstün nitelikli ve güvenilir mühendislik hizmetlerinin sunulmasını ve bu hizmetlerle ilgili yanlış uygulamaların önlenmesini sağlamak üzere oluşturulan Yetkin Mühendislik düzeninin ve bu düzenin işleyiş esaslarının tanımlanmasıdır. Bu yönetmelik, 3458 sayılı ‘Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun’ ve 6235 sayılı ‘Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’ ile Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’nin 27-30 Mayıs 2004 günlü 38. Olağan Genel Kurul kararları uyarınca uygulamaya konulmak üzere düzenlenmiştir.

2. Yetkin İnşaat Mühendisliği Uzmanlık Alanları

İnşaat mühendisliği hizmetleri kapsamında, Yetkin Mühendislik uzmanlık alanları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- a. Yapı Mühendisliği
- b. Su Mühendisliği
- c. Geoteknik Mühendisliği
- d. Ulaşım Mühendisliği
- e. Yapım Yönetimi

Yetkin Mühendislik Kurulu, gerekli gördüğünde yeni uzmanlık alanları tanımlayabilir. Yetkin Mühendislik sanı birden fazla alanda alınabilir. Yetkin Mühendis, kendi uzmanlık alanındaki uygulamalarda meslek sorumluluğu ifade eden imza yetkisine sahiptir.

3. Yetkin İnşaat Mühendisi Olma Koşulları ve Süreci

3.1. Yetkin İnşaat Mühendisi olabilmek için aşağıda sıralanan tüm koşulları yerine getirmiş olmak gereklidir:

- a. Yüz kızartıcı herhangi bir suçtan mahkum veya herhangi bir etik cezası almış olmamak;
- b. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası’na kayıtlı olmak;
- c. Madde 2’de belirtilen uzmanlık alanlarında, en az beş yıl süreyle, Yetkin Mühendis belgesine sahip mühendisler denetiminde gerçekleştirilmiş proje ve uygulama deneyimi sahibi olmak ve bu hizmetleri belgelemek.

3.2. Yukarıdaki 3.1.a, b, c maddelerindeki koşulları yerine getiren Yetkin Mühendis adayı, Yetkin Mühendislik Kurulu’nun belirlediği sınav harcı makbuzunu da eklediği dilekçe ile Yetkin Mühendislik Kurulu’na başvurur. Birden fazla uzmanlık alanı için başvuru ve sınav ayrı ayrı yapılır.

3.2.1. Yetkin Mühendislik sınavı, birincisi yazılı, ikincisi sözlü olmak üzere iki aşamadan oluşur. Bir uzmanlık alanında sınav açıldığında, o alana başvurmuş olan adayların tümü, aşağıda Madde 3.3’de belirtilmiş olan konularda düzenlenen iki yazılı sınava katılırlar. Yazılı sınavlarda, ayrıntılı bilgi sahibi olmayı gerektiren türden değil, temel ilke ve kavramların

özümsemiş olup olmadığını ve adayın mühendislik problemlerine genel yaklaşımını belirlemeye yönelik sorular sorulur. Çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavlar, Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından oluşturulan sınav kurulları tarafından düzenlenir. İki yazılı sınavdan alınan notlar, Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından değerlendirilir ve yeterli bulunarak sözlü sınava çağırılacak adaylar belirlenir.

3.2.2. Sözlü sınava çağırılan adaylar, Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından oluşturulan sözlü sınav jürileri tarafından, birer birer sınava alınırlar. Sözlü sınava çağırılan aday, daha önce yaptığı mühendislik uygulamaları arasından uygun gördüğü birini seçerek bu çalışmayı özetleyen ve 1500 ~ 2000 kelime uzunluğunda bir rapor düzenler ve bu raporu Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından kendisine bildirilen, sözlü sınavdan önceki bir tarihte Kurula teslim eder. Bu raporda, seçtiği problemi tanımlar; çalışmanın amacını, kapsamını ve yöntemini anlatır; gelişmeleri özetler ve sonuçları sıralar; karşılaşılan güçlükleri ve bunların aşılması yollarını belirtir; özellikle kendi yaptığı, yenilik ve yaratıcılık gerektiren katkıların altını çizer. Bu raporda anlatılanların gerçeğe uygun olduğunu belgelemek amacıyla, raporunu, çalışmayı gerçekleştirdiği dönemde gözetimleri altında görev yaptığı iki Yetkin Mühendise onaylatır.

Sözlü sınava alınan aday, önce 5 ~ 10 dakikalık kısa bir sunuş yaparak, raporunda anlattığı çalışmayı jüriye sunar. Daha sonra, hem yapılan sunuşla ilgili konularda hem uzmanlık alanıyla ilgili her türlü konuda, jüri üyeleri adaya gerekli gördükleri sayıda ve uygun buldukları türden sorular sorarak, adayın uzmanlık alanındaki mühendislik konularına ne ölçüde egemen olduğunu, mühendislik problemlerine çözüm üretme yeteneğini, yaptığı çalışmayı raporlama ve sunma becerisini belirlemeye, etik ilkelerini ne derecede benimsemiş ve uygulamaya yansıtmış olduğuna ilişkin bir fikir edinmeye çalışırlar. Jüri raporunda, bu ve benzeri konulardaki değerlendirme sonuçları hem nicel olarak (A: Çok başarılı; B: Başarılı; C: Yeterli; D: Yetersiz ve F: Çok yetersiz notları ile) verilir, hem de adayın bilgi düzeyi ile etik anlayışı ve meslek sorumluluğu duygusuna ilişkin izlenimler kısa notlarla belirtilir.

3.2.3. Yetkin Mühendislik Kurulu, tüm adayların sınav sonuçlarını topluca değerlendirerek, Yetkin Mühendis sanı verilecek başarılı adayları belirler. Sözlü sınav jüri raporları ile yazılı sınav sonuçlarını göz önüne alarak yaptığı bu son değerlendirmede, Yetkin Mühendislik Kurulu tam yetkilidir; sözlü sınav jürilerinin değerlendirmelerine her zaman katılmak zorunda olmadığı gibi, yazılı sınav sonuçlarını da sınırlı bir esneklik içinde yorumlayabilir.

3.2.4. Sınavda başarılı olan adaya, özel bir törenle Yetkin Mühendis yemini ettirilerek Yetkin Mühendislik Belgesi ve özel Yetkin Mühendislik Mührü verilir.

3.2.5. Sınavda başarılı olamayan bir aday, ancak bir tam yıl sonra yeniden başvuruda bulunabilir.

3.3. Yukarıda Madde 2'de belirtilen Yetkin Mühendislik uzmanlık alanlarında yapılacak yazılı sınavlar ve her birinin içereceği konular aşağıda belirtilmektedir.

3.3.1. Yapı Mühendisliği Uzmanlık Alanı

a. İnşaat Mühendisliği - Genel Konular: Aynı dönemde yetkin mühendislik sınavı açılan bütün uzmanlık alanları için ortak bir sınavdır. İnşaat mühendisliğinin çeşitli alanlarındaki temel ilke ve kavramlar ile mühendisin uygulama çalışmaları sırasında kazanması beklenen uygulama bilgisini (proje yönetimi, iş güvenliği, iş hukuku, meslek etiği, komşu disiplinler ile ilişkiler, malzemeye ilişkin test, belgeleme vb, sözleşme, şartname, hakediş

işlemleri gibi) kapsayan bu sınavda sorulan çok sayıda sorudan yalnızca bir bölümünün (yaklaşık 2/3 oranında) yanıtlanması istenir ve böylece adayın bazı konuları dışarıda bırakmasına olanak tanınır. Ancak, bazı uzmanlık alanları için gerekli görülen bazı konulardaki soruların yanıtlanması zorunlu sayılabilir. Bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 1/3 ağırlık taşır.

- b. Yapı Mühendisliği - Özel Konular:** Mühendislik mekaniği, yapı mekaniği, betonarme, çelik, deprem mühendisliği konularını ve bunlarla ilgili yönetmelik ilke ve kuralları ile çeşitli mühendislik yapılarının tasarımına ve yapımına ilişkin uygulama kurallarını kapsayan bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 2/3 ağırlık taşır.

3.3.2. Su Mühendisliği Uzmanlık Alanı

a. İnşaat Mühendisliği - Genel Konular: Yukarıda 3.3.1 a'da tanımlanmıştır.

- b. Su Mühendisliği - Özel Konular:** Mühendislik mekaniği, akışkanlar mekaniği, hidrolik, hidroloji, su kaynakları, su yapıları, kıyı-liman mühendisliği konularını ve bunlarla ilgili yönetmelik ilke ve kuralları ile çeşitli su mühendisliği sistemlerinin tasarımına ve yapımına ilişkin uygulama kurallarını kapsayan bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 2/3 ağırlık taşır.

3.3.3. Geoteknik Mühendisliği Uzmanlık Alanı

a. İnşaat Mühendisliği - Genel Konular: Yukarıda 3.3.1 a'da tanımlanmıştır.

- b. Geoteknik Mühendisliği - Özel Konular:** Mühendislik mekaniği, zemin mekaniği, temel mühendisliği, zemin yapıları, mühendislik jeolojisi, zemin dinamiği konularını ve bunlarla ilgili yönetmelik ilke ve kuralları ile çeşitli geoteknik mühendisliği sistemlerinin tasarımına ve yapımına ilişkin uygulama kurallarını kapsayan bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 2/3 ağırlık taşır.

3.3.4. Ulaşım Mühendisliği Uzmanlık Alanı

a. İnşaat Mühendisliği - Genel Konular: Yukarıda 3.3.1 a'da tanımlanmıştır.

- b. Ulaşım Mühendisliği - Özel Konular:** Mühendislik mekaniği, ulaşım mühendisliği, trafik mühendisliği ile karayolu, raylı sistem, hava limanı yapıları konularını ve bunlarla ilgili yönetmelik ilke ve kuralları ile çeşitli ulaşım mühendisliği sistemlerinin tasarımına ve yapımına ilişkin uygulama kurallarını kapsayan bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 2/3 ağırlık taşır.

3.3.5. Yapım Yönetimi Uzmanlık Alanı

a. İnşaat Mühendisliği - Genel Konular: Yukarıda 3.3.1 a'da tanımlanmıştır.

- b. Yapım Yönetimi - Özel Konular:** Mühendislik mekaniği, yapım stratejisi, şantiye yönetimi, iş hukuku, iş güvenliği konuları ile sözleşme, şartname, hakediş vb yönetsel işlemleri ('İnşaat Mühendisliği-Genel Konular' sınavına oranla çok daha derinlemesine) ve bunlarla ilgili yönetmelik ilke ve kuralları ile çeşitli yapım sistemlerinin tasarımına ve gerçekleştirilmesine ilişkin uygulama kural ve yöntemlerini kapsayan bu sınav, genel değerlendirmede yaklaşık 2/3 ağırlık taşır.

4. Sınav Kurulları ve Sınav Jürileri

4.1. Yetkin Mühendislik Kurulu, yazılı sınavları düzenlemek ve gerçekleştirmek üzere, uygun gördüğü sayıda ve kompozisyonda Sınav Kurulları oluşturur. Sözlü sınavları gerçekleştirmek üzere, Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından Yetkin İnşaat Mühendisleri arasından belirlenen üçer üyeden oluşan yeterli sayıdaki Sözlü Sınav Jürisi, birbiriyle tam bir eşgüdüm ve eşdüzeylilik anlayışı içinde görev yapar. Sınav Kurulları, yazılı sınav sonuçlarını

toplucu, Sözlü Sınav Jürileri de herbir aday için düzenledikleri bireysel sözlü sınav raporlarını Yetkin Mühendislik Kuruluna sunarlar. Yazılı sınav sonuçları 100 tam not üzerinden not olarak bildirilirken adayların başarılı olup olmadıklarına değinilmez; sözlü sınav raporlarında adayın başarısına ilişkin bir öneri yer alabilir. Ancak, adayın başarılı olup olmadığı kararı, sonuçları topluca değerlendiren Yetkin Mühendislik Kurulu'nun yetkisindedir.

4.2. Aday, başvuru harcının beş katı tutarında itiraz harcı yatırdıktan sonra, Yetkin Mühendislik Kurulu'na başvurarak sınav sonucuna itiraz edebilir. İtiraz başvurusunu değerlendiren Yetkin Mühendislik Kurulu, gerekli görürse, adayın sözlü sınavını değişik bir jüri oluşturarak yenileyebilir. Yetkin Mühendislik Kurulu'nun itirazla ilgili kararı kesindir. İtiraz haklı görülürse, itiraz harcı başvuru sahibine geri verilir. Aksi durumda, itiraz harcı geri ödenmez ve aday iki yıl boyunca yeniden sınava girme başvurusu yapamaz.

5. Yetkin Mühendislik Yetkisinin Sürdürülmesi Koşulları

Yetkin İnşaat Mühendisi, yetkisini sürdürülebilme için aşağıdaki koşulları yerine getirmek durumundadır:

- a. Yetkin Mühendislik aidatını düzenli olarak ödemek;
- b. Yüz kızartıcı herhangi bir suçtan hüküm giymemek; herhangi bir etik cezası almamak;
- c. Takvim yılı boyunca, Yetkin Mühendislik sanını kullanarak yaptığı bütün işleri, kronolojik olarak içeren ve her sayfası Yetkin Mühendis tarafından imzalanmış ve mühürlenmiş olan listenin bir örneğini yıl sonunda Yetkin Mühendislik Kurulu'na vermiş olmak;
- d. Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından belirlenecek bir süreyle her yıl meslek içi eğitim ve gelişme çalışmalarına katılmak ve bunu belgelemek (Bu konudaki mazeretler, Yetkin Mühendislik Kurulu'nca değerlendirilir).

Bu koşulların tümünü birden sağlamayan Yetkin İnşaat Mühendisinin durumu, Yetkin Mühendislik Etik Kurulu tarafından değerlendirilir ve kural ihlalinin niteliğine göre, (i) uyarı, (ii) kınama, (iii) yetkinin geçici iptali veya (iv) yetkinin sürekli iptali cezalarından biri verilir.

6. Yetkin Mühendislik Kurulu

Yetkin Mühendislik Kurulu, Yetkin Mühendisler Genel Kurulu'nca Yetkin Mühendisler arasından gizli oyla seçilen yedi asil üyeden oluşur. Genel Kurul, yedi yedek üyeyi de aynı yöntemle belirler. Kurul toplantı ve karar yeter sayısı dördür. Yedi üyeden üçü (izleyen dönemde dördü) her iki yılda bir yapılan Yetkin Mühendisler Genel Kurulu'nda yenilenir. Kurul üyelik süresi dört yıl olup, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu'nca oluşturulan ilk Kurulun ad çekimi ile belirlenen üç üyesi, iki yıl sonunda Kuruldan ayrılarak yerlerini Genel Kurul'ca seçilen üç yeni üyeye bırakırlar. Bir üye, Yetkin Mühendislik Kurulu'nda en çok iki dönem görev yapabilir. Herhangi bir nedenle Kurul'dan ayrılan bir üyenin yerine geçen yedek üye, yerini aldığı üyenin görev dönemini tamamlar.

Yetkin Mühendislik Kurulu, gerekli gördüğü durumlarda, belli görevleri yerine getirmek üzere alt kurullar oluşturabilir veya uygun göreceği danışman üyeleri (oy hakkı olmaksızın) Kurul toplantılarına çağırabilir.

6.1. Yetkin Mühendislik Kurulu'nun Görevleri

Yetkin Mühendislik Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a. Yetkin Mühendislik sınavlarını düzenlemek, sınav kurulları ile sözlü sınav jürilerini atamak, sınavları duyurmak, gerçekleştirmek ve değerlendirerek sonuçlandırmak; itirazları değerlendirmek ve sonuçlandırmak;
- b. Yetkin Mühendislerin sicillerinin tutulmasını sağlamak; yetki sürdürme koşullarının yerine getirilip getirilmediğini denetlemek; meslek içi seminerlerine katılamayanların mazeretlerini değerlendirmek;
- c. Başvuran adaylarla ilgili işlemlerini düzenli olarak kayıt altına alınmasını, sicillerinin tutulmasını sağlamak;
- d. Meslek içi bilgilendirme seminerleri düzenlemek; üniversiteler ile uzman kuruluşlar tarafından düzenlenen kurs veya seminerlerin denkliğine karar vermek;
- e. Yetkin Mühendislik sınav harçlarını, Yetkin Mühendis yıllık aidatlarını ve çeşitli türlerde görev alan uzmanların toplantı huzur haklarını belirlemek; Yetkin Mühendislik Kurulu bütçesini hazırlayarak İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu'na sunmak;
- f. Hizmetine gerek duyulan geçici veya sürekli kurullar oluşturulmak.

6.2. Yetkin Mühendislik Kurulu'nun Gelirleri ve Giderleri

(i) Yetkin Mühendislik aidatları, (ii) sınav harçları, (iii) seminer, kurs, yayın, sosyal etkinlik bedelleri gibi gelirler, Yetkin Mühendislik Kurulu'nun başlıca gelirleridir. (i) Toplantı huzur hakları, (ii) her türlü personel ücretleri, (iii) Kurul'un her türlü etkinlikleri için gerekli mekan ve işletme giderleri, (iv) alt kurul ve danışman ücretleri, (v) bilimsel ve sosyal etkinlik harcamaları vb gibi giderler de yukarıda belirtilen gelirlerden karşılanır. Yetkin Mühendislik Kurulu'nun gelirleri ve giderleri, İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurullarında Oda bütçesi içinde ayrı bir fasılda izlenir.

7. Yetkin Mühendislik Etik Kurulu

Yetkin Mühendislik Etik Kurulu, Yetkin Mühendisler Genel Kurulu'nca Yetkin Mühendisler arasından gizli oyla seçilen yedi üyeden oluşur. Genel Kurul, yedi yedek üyeyi de aynı yöntemle belirler. Etik Kurulu'nun oluşum ve yenilenme kuralları, Yetkin Mühendislik Kurulu'nun Madde 6'da tanımlanan oluşum ve yenilenme kuralları gibidir. Yetkin Mühendislik Etik Kurulu'nun çalışma ilke ve yöntemleri, 'Yetkin Mühendislik Etik Kurulu Yönetmeliği' ile belirlenir.

8. Yetkin Mühendisler Genel Kurulu

Yetkin Mühendislik yetkisini almış ve sürdürmekte olan tüm inşaat mühendisleri iki yılda bir, çift yılların Mayıs ayı içinde yapılan 'Yetkin Mühendisler Genel Kurulu'nda bir araya gelirler. Basit çoğunlukla toplanan ve katılanların çoğunluğu ile karar alan Yetkin Mühendisler Genel Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a. Yetkin Mühendislik Kurulu'na katılacak yeni üyeleri seçmek;
- b. Yetkin Mühendislik Etik Kurulu'na katılacak yeni üyeleri seçmek;
- c. Yetkin Mühendislik Kurulu'nun gündeme getireceği, Yetkin Mühendislik düzenine ilişkin temel nitelikli konuları görüşmek ve karara bağlamak.

9. Yürürlük ve Yürütme

Bu yönetmelik, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu kararı ile yürürlüğe girer. Bu yönetmelikle tanımlanan Yetkin İnşaat Mühendisliği düzeni, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

Geçici Madde 1. İlk Kurulların Oluşturulması

Yetkin Mühendislik uygulamasını başlatabilmek için gereken ilk Yetkin Mühendislik Kurulu ile ilk Yetkin Mühendislik Etik Kurulu, bu yönetmelik yürürlüğe girince, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu tarafından oluşturularak göreve başlar.

Geçici Madde 2. Beş Yıldan Fazla Deneyimli Mühendislerin Durumu

Bu yönetmelik yürürlüğe girdiğinde beş yıldan daha çok aktif mühendislik deneyimi bulunan ve Madde 3.1 koşullarını yerine getiren (Madde 3.1c gereği olan Yetkin Mühendis gözetiminde görev yapmış olma koşulu aranmaz) inşaat mühendisleri, sınava girmek üzere derhal başvuruda bulunabilirler. Ancak, Yetkin Mühendislik Kurulu'nun her bir sınav dönemi için belirleyeceği sınava alınacak aday sayısından fazla başvuru olursa, belirlenen kontenjan kadar aday, başvuru sırası temel alınarak, sınava alınır; fazlası bir sonraki sınav dönemine bırakılır.

Geçici Madde 3. Onbeş Yıldan Fazla Deneyimli Mühendislerin Durumu

Bu yönetmelik yürürlüğe girdiğinde onbeş yıl ve daha fazla süre ile aktif mühendislik deneyimi bulunan inşaat mühendisleri, yürürlüğün 'Geçiş Dönemi' sayılan ilk iki yılı içinde, Yetkin Mühendislik Kurulu'na başvurarak Yetkin Mühendislik sanı isteyebilirler. Bu mühendislerin dilekçeleri ekinde Kurul'a sunacakları dosyada,

- a. Aktif mühendislik hizmet sürelerini belgelemeleri;
- b. Birkaç sayfalık bir özgeçmiş sunmaları;
- c. Düzenleyecekleri 3000 ~ 6000 kelime (10 ~ 20 sayfa) sınırları içinde kalan uzunlukta bir raporda, hizmet süreleri içinde gerçekleştirdikleri başlıca çalışmaları özet olarak tanıtmaları, bu çalışmalara kendi yaptıkları yenilikçi katkıları vurgulamaları; başarılarını ve başarısızlıklarını eleştirel bakış açısından değerlendirmeleri; Yetkin Mühendislik sanını neden hak ettiklerini belirterek başvurularını gerekçelendirmeleri beklenir.

Başvurular Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından değerlendirilerek, başvuru sahibinin sınava davet edilmesine gerek bulunup bulunmadığına karar verilir. Sınava davet edilmesine gerek görülmeyen mühendislere, Yetkin Mühendislik sanı doğrudan verilir.

Geçici Madde 4. Onursal Yetkin Mühendislik

Yukarıda tanımlanan 'Geçiş Dönemi' içinde, inşaat mühendisliği mesleğine değerli katkılarda bulunmuş, ülke ve toplum yararına değerli hizmetler vermiş olan seçkin inşaat mühendislerinden bazılarına, kendileri tarafından hiçbir başvuru yapılmaksızın, Yetkin Mühendislik Kurulu tarafından 'Onursal Yetkin Mühendislik' sanı verilebilir.